תחקיר חזותי

אין כמו נפלאותיה של טבריה

נפילת חומות טבריה בציור ובצילום

אבני מורשת

תחקיר וכתיבה

ד"ר צבי סחייק, נחום סיון

עיצוב

זאב הררי

במהלך הדורות חוותה טבריה הרס רב, הניכר בעיקר בשרידי החומות שהקיפו אותה. החל מהמאה ה-18 הופיעו עדויות של ציירים ובהמשך גם של צלמים, שתעדו כיצד נהרסו אבני מורשת.

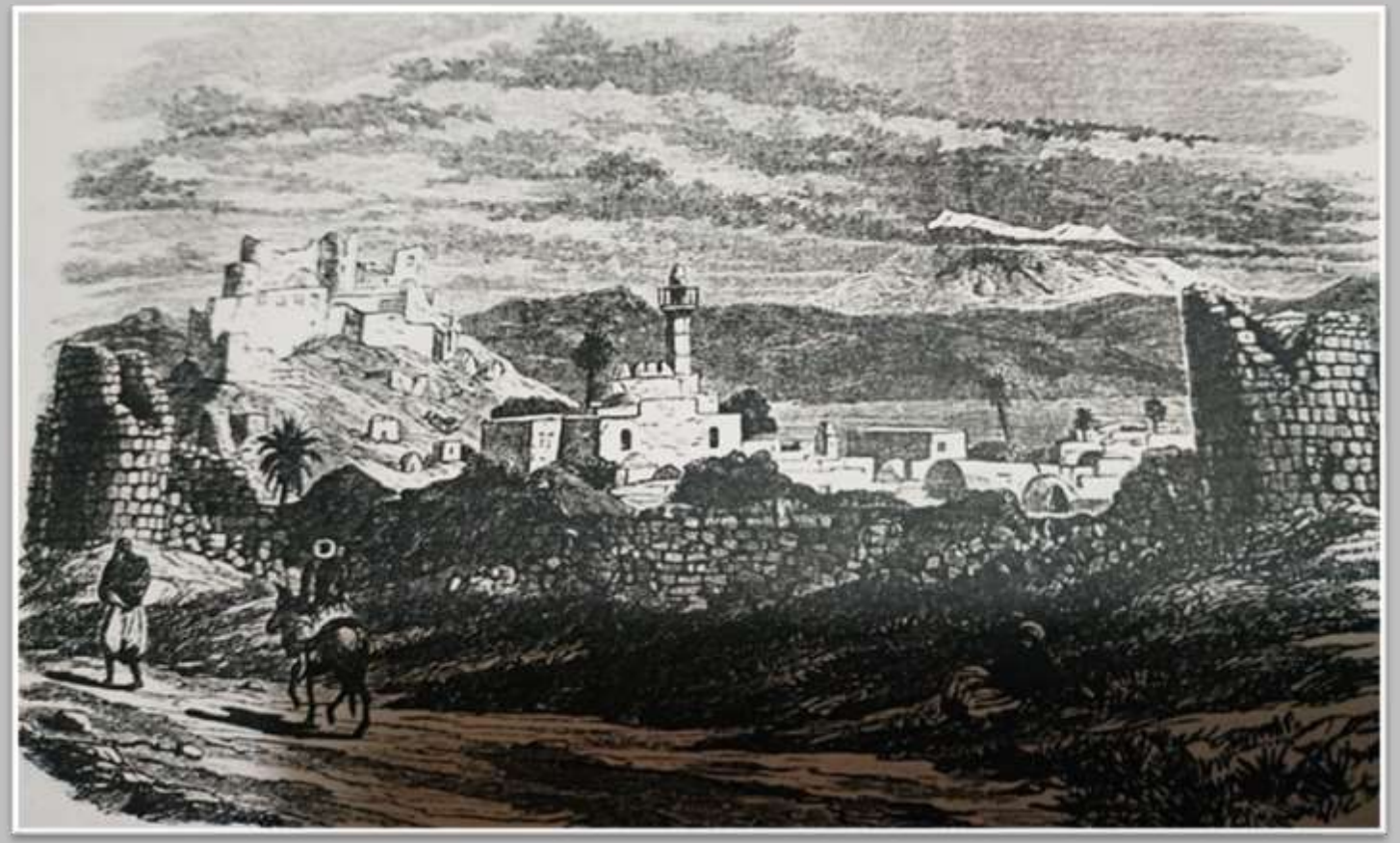

ציור של הילר

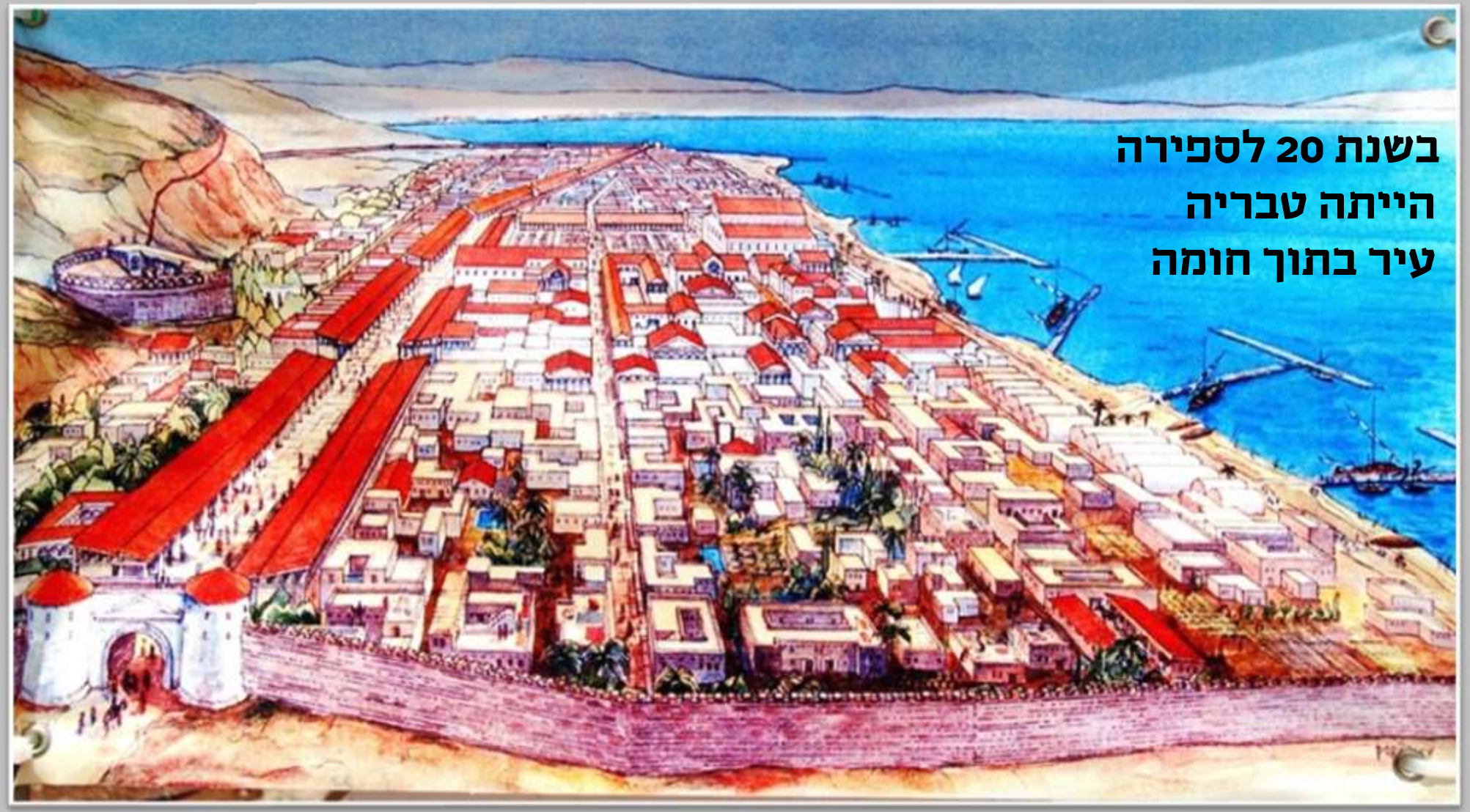

מאז הקמתה

תצלום של תרשים שחזור העיר הרומית כפי שנעשה על ידי פרופ' יזהר הירשפלד

שרידים מן החומה אחרי רעידת האדמה שנקראה "רעש שביעית". שם הרעש "שביעית", משנת שמיטה. טבריה נהרסה כליל והיו לכך השלכות קשות על ההתיישבות היהודית בה.

חופה של טבריה

שרידי הנמל העתיק של טבריה מאז חורבן 'שביעית'.

ציור של רוברטס

מן המאה ה-11 לספירה שלטו בטבריה לסירוגין המוסלמים והצלבנים.
מן המאה ה-13 למאה ה-17 שלטו בה הממלוכים והעותמאנים בתקופת הסולטאן התורכי, סולימאן המפואר ודונה גרציה-נשיא.

ציור של
ון דה ולדה

רעידות אדמה נוספות גרמו להרס החומות בשנת 1754.

ציור של רוברטס,
טבריה לפני הרעש

כך גם ברעש האדמה בשנת 1837, שהרס את החומות.

אין כמו נפלאותיה של טבריה

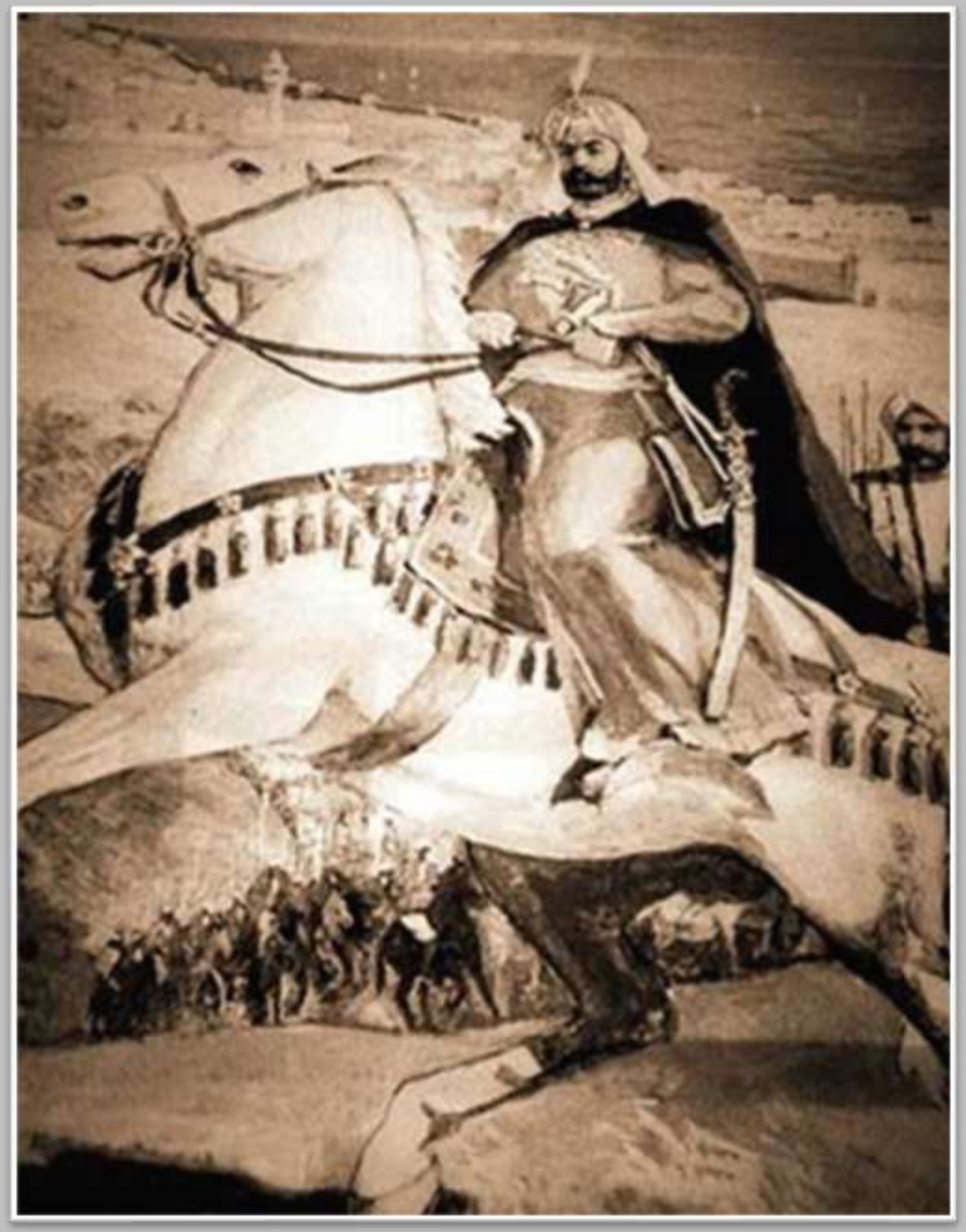

דאהר אל עומר בציור

מי שחיזק והרחיב את שטח העיר וביצר אותה, היה דאהר אל עומר במאה ה-18, אשר ביקש להחיותה ולבנותה מחדש.

הוא הביא לעלייתו של ר' חיים אבולעפיה לטבריה מאיזמיר ובכך גרם להתחדשות היישוב היהודי בגליל בעת החדשה.

אחד מסממני התקופה היא המצודה שנבנתה בראש הגבעה החולשת על טבריה.

בתצלומים הראשונים לאחר המצאת הצילום בעולם, הייתה טבריה על חומותיה המרשימות מצולמת מאותה זווית בה נהגו הציירים לצלם את העיר - מדרום-מערב לצפון-מזרח.

כאן נראית טבריה במראה כללי - החומה הדרומית.
מצד שמאל למעלה - המצודה העותמאנית שנהרסה בחלקה.
במורד - מסגד עומר.
מבנה בית החולים הסקוטי עדיין איננו, מה שאומר שהצילום נעשה לפני 1898.

חומת טבריה במבט מדרום

אין כמו נפלאותיה של טבריה

בין 1860 לראשית המאה ה-20 התמקדו הצלמים הנוצריים בעיקר בצילומי טבריה מאותה זווית צילום. נראו בה המצודה הגדולה בראש הגבעה, מסגד אל עומר, כנסיית פטרוס ומגדל הפעמונים.

החומה והעיר בשלמותם

זווית אחרת של צילום העיר הייתה מכיוון צפון-מערב, מהגבעה הקטנה שם קברו של הרמב"ם. תמונות בזווית זו מאפשרות לנו לזהות בקלות את חלק מחומות טבריה ששרדו מן המצודה בצפון ועד רח' הגליל דהיום.

חומת טבריה

המצודה

צילומים ראשונים מצפון-מערב העיר קלטו בעין המצלמה גם את אזור מרחצאות חמי טבריה וקבר ר' מאיר בעל הנס.

מראשית ימי הצילום ניתן היה גם לצלם את טבריה מן הכינרת.

מזחי העגינה של סירות הדייגים והיציאה לדיג. צילום מדרום-מזרח.

כאן לפנינו, צילום מגובה המבנה של הכנסייה היוונית האורתודוקסית, בו רואים בבירור את מסגד הים (אל בחרי) ואת המצודה על הגבעה.

תגלית: ב-1994, בהכנות להפוך את מסגד הים (אל בחרי) למוזיאון לתולדות טבריה, סיפרו זקני העיר כי דייגים ערביים היו נעלמים עם סירותיהם מתחת למסגד. מכיוון שלא הייתה טיילת, שימשה מנהרה לכניסה למבנה שיסודותיו צלבניים והוא חלק מן המצודה הצלבנית שנבנתה כאן באלף הראשון לספירה.

אחד התצלומים הראשונים מן הכינרת: מסגד הים משמאל. מתחתיו, בקו המים, נראה פתח מקושת של המנהרה.

תחקיר חזותי | אין כמו נפלאותיה של טבריה

מקורות התמונות:
מוזיאון טבריה // ספר טבריה, 1970 // המוזיאון הימי חיפה // האתר פלסטין זכורה // ויקיפדיה

אנו מכבדים את זכויותיהם של בעלי זכויות יוצרים ומשקיעים מאמצים באיתור בעלי זכויות יוצרים לצורך שימוש בחומרים המופיעים באתר.
השימוש נעשה על פי סעיף 27א לחוק זכויות יוצרים תשס"ח-2007, ואם לדעתכם נפגעה זכותכם כבעלים של זכויות יוצרים בחומר המופיע באתר זה, הנכם רשאים לפנות באמצעות דואר אלקטרוני לכתובת: info@hamoreshet.org.il
בבקשה לחדול מעשיית השימוש ביצירה, וציינו שם מלא ומספר טלפון, וצרפו צילום מסך וקישור לדף הרלוונטי באתר.

הפקה: מתנדבי קבוצת אבני מורשת – תקשורת לנכסי מורשת מוחשית
תחקיר וכתיבה: ד"ר צבי סחייק, נחום סיון
עיצוב: זאב הררי

אבני מורשת